

Wojciech Szabaciuk
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Wrocławski

Zawartość polityczna i ideologiczna w serialu komediowym na przykładzie *Świata według Bundych*

Słowa kluczowe: serial komediowy, *Świat według Bundych*, polityka, *politicoainment*

Key words: comedy TV series, *Married... with Children*, politics, *politicoainment*

Głównym celem seriali komediowych jest dostarczanie rozrywki masowej widowni. Z uwagi na swoją zawartość oraz zróżnicowanych odbiorców, do których adresowany jest przekaz, trudno oczekiwać, aby w serialu komediowym znalazły się treści o tak zwanym ambitnym charakterze. Filmy należące do tego gatunku nie mogą aspirować do pokazywania materii o tematyce politycznej, ze swojej istoty złożonej i niepoddającej się jednoznacznej interpretacji, w sposób inny niż humorystyczny lub karykaturalny i ograniczający się do pojedynczych sloganów oraz symboli. Nie oznacza to jednak, że komedie są całkowicie wolne od politycznej czy ideologicznej zawartości – przeciwnie, treści polityczne i ideologiczne często znajdują się w przekazie rozrywkowym, jednak nie na nie jest kładziony główny akcent i nie one wyznaczają ramy gatunku. Należy pamiętać, że w stacjach komercyjnych serial, także, a może szczególnie komediowy, ponieważ przyciąga wielu odbiorców, musi przede wszystkim przynosić zysk – głównie poprzez reklamy i sponsoring. To właśnie korzyści ekonomiczne warunkują poziom przekazu: im jest on prostszy, tym bardziej może zachęcić przeciętnego odbiorcę do oglądania, co przekłada się na wymierne korzyści finansowe.

Prezentowany artykuł zawiera próbę analizy zawartości treści o charakterze politycznym w serialu komediowym *Świat według Bundych*¹, pierwotnie emitowanym w latach 1987–1997 w telewizji Fox. Przyjrzenie się filmowym wątkom związanym z wydarzeniami mającymi miejsce w świecie polityki, a także niektórym postawom głównych bohaterów pozwoli, w zamiarze autora, określić sposób pokazywania wspomnianych treści w analizowanym serialu.

---

¹ Internet Movie Database, *Married... with Children* (*Świat według Bundych*, 1987–1997), twórcy Michael G. Moye, Ron Leavitt, reż. Gerry Cohen i in., 263 odcinki, [online] <<http://www.imdb.com/title/tt0092400/>>, dostęp: 16.11.2016 [część danych zaczerpnięto z tego portalu; w tekście i przypisach zachowano oryginalne, angielskojęzyczne zapisy tytułów omawianych odcinków serialu – W.S.].

O tym, że *Świat według Bundych* miał również swoją recepcję w realnym politycznym uniwersum, może świadczyć reklama polityczna z udziałem odtwórcy jednej z głównych ról, Eda O'Neilla². Została ona wydana przez sztab Baracka Obamy przed wyborami prezydenckimi w 2008 roku. Postać, grana w spocie wyborczym przez odtwórcę roli Ala Bundy'ego – w reklamie politycznej jest to, podobnie jak w serialu, sprzedawca butów mający żonę i dzieci (jest to także anglojęzyczny tytuł serialu *Married... with Children*) i niskie dochody – poszukuje informacji na temat obniżek podatków. Porównując programy kandydatów na urząd prezydenta USA w 2008 roku, uznaje, że jego poparcie polityczne wyrażone w akcie głosowania w połączeniu z ewentualnym zwycięstwem Baracka Obamy oznacza dla niego obniżkę podatków, natomiast prezydentura Johna McCaina – ich utrzymanie na tym samym poziomie. Przywołana reklama polityczna, adresowana głównie dla ludzi o niskich zarobkach, miała wzbudzić pozytywne emocje, podobne do tych, jakimi część widzów obdarzała serialowego Ala.

Politicotainment oraz szkic fabuły serialu

Politicotainment jest przejawem tabloidyacji i mediatyzacji polityki. Termin ten powstał z połączenia angielskich wyrazów *infotainment* (to z kolei zbitka słów *information* oraz *entertainment*, oznaczająca podawanie informacji w mediach w sposób rozrywkowy, czyli styl uprawiania dziennikarstwa łączący informację z rozrywką) z *political* (polityczny). *Politicotainment* oznacza zatem poruszanie tematów związanych z polityką w sposób lekki, przystępny dla przeciętnego odbiorcy, w połączeniu z elementami rozrywki (mówi się wręcz o powstaniu politycznego przemysłu rozrywkowego³); odnosi się również do wykorzystywania przez przemysł rozrywkowy zjawisk o charakterze politycznym w filmach czy serialach politycznych opartych na prawdziwych wydarzeniach⁴. Jednocześnie należy odróżnić *politicotainment* i *politainment*. Ten drugi termin odnosi się do pojawiania się polityków, a także nawiązywania do spraw i tematów politycznych w kulturze i rozrywce⁵.

Satyra polityczna ma swoje korzenie w starożytnej Grecji. Znakomitym przykładem są komedie Arystofanesa, w których ich autor wyśmiewał bieżącą politykę wewnętrzną, zagraniczną czy wojenną ateńskiego rządu. Satyrę w polityce wykorzystywali także Rzymianie, na przykład Horacy⁶. Arystofanes

² *Al the Shoemaker Gets a Tax Cut*, [online] <<https://www.youtube.com/watch?v=99HzP-6BQm5Y>>, dostęp: 10.11.2016.

³ M. du Vall, A. Walecka-Rynduch, *Politicaltainment jako przejaw tabloidyacji polityki*, „Państwo i Społeczeństwo” 2012, nr 1, s. 108.

⁴ D. Piontek, O. Annuszewicz, *Polityka popularna: celebrytyzacja polityki, politainment, tabloidyacja*, „e-Politikon” 2013, nr 5, s. 19.

⁵ M. Posyłek, *Nowe oblicze polityki w mediach – tabloidyacja, infotainment, politainment i kreowanie faktów*, „Studia Socialia Cracoviensa” 2015, nr 2 (13), s. 148.

⁶ M. LeBoeuf, *The Power of Ridicule: An Analysis of Satire*, Senior Honors Projects, Paper 63, University of Rhode Island 2007, s. 4.

i później jego następcy, tworząc swoje komedie i dramaty, posługiwali się aluzjami, ironią oraz fantazją⁷. Także współcześnie oglądanie komedii politycznych może spowodować, że widz – przykładowo serialu – będzie się uczył i zdobywał wiedzę polityczną, czasami łatwiej i w bardziej trwały sposób z komedii niż z tradycyjnych mediów⁸.

Serial *Świat według Bundych*, jak wspomniano, był emitowany przez telewizję Fox, wówczas część News Corporation, a obecnie 21st Century Fox. Właścicielem stacji jest Ruppert Murdoch – potentat medialny o prawicowych i skrajnie konserwatywnych poglądach. Omawiany serial trudno jest jednak określić jako promujący wartości konserwatywne, gdyż bohaterowie źle wyrażają się o instytucji rodziny (zwłaszcza o małżeństwie), często łamią prawo, mają postawy nieobywatelskie oraz afirmują działania w sferze obyczajowej, które są sprzeczne z tradycjonalistyczną i religijną moralnością. Emisja *Świata według Bundych* miała na celu zburzenie, przy użyciu metody konfrontacyjnej, tradycyjnego wizerunku sitcomu⁹.

Akcja serialu toczy się w Chicago, Illinois, czyli w dużym amerykańskim mieście o charakterze przemysłowo-usługowym. Od kilkudziesięciu lat Chicago jest politycznie zdominowane przez demokratów (choć w serialu nie pojawiają się takie informacje), jest to także metropolia o dużym wskaźniku przestępczości (serial często to pokazuje). Rodzina Bundych to reprezentanci niższej klasy społecznej, żyjący poniżej minimum egzystencjalnego, niemający szacunku do prawa i łamiący normy obyczajowe i społeczne. Rodzina jest wewnętrznie zantagonizowana, jednak jednoczy się w chwilach zewnętrznego zagrożenia. Składa się z czterech osób. Głową rodziny jest Al – nieudacznik po czterdziestce, sprzedawca butów, który zarabia minimum krajowe oraz żyje wspomnieniami o szkolnej karierze sportowej. Jego żona, Peg (Katey Sagal), kobieta kilka lat młodsza od Ala, odmawia wykonywania wszelkiej pracy, zarówno domowej, jak i zarobkowej. Małżeństwo ma dwójkę dzieci – Buda (David Faustino) i Kelly (Christina Applegate). Oboje w pierwszym odcinku serialu uczęszczają do liceum. W dalszych latach Bud skończy studia, lecz nie przekłada się to na poprawę jego sytuacji ekonomicznej. Kelly, osoba niezbyt rożgarnięta, to niespełniona aktorka. W siódmym sezonie serialu w rodzinie pojawia się kolejny członek, krewny Peg, „Seven” Wanker (Christopher Shane Sweet), jednak znika on z ekranu, gdyż jego postać jest źle odbierana przez widzów. Rodzina ma także psa, w pierwszych sezonach Bucka, w późniejszych – Lucky’ego. Sąsiadami Bundych jest z początku małżeństwo, Marcy i Steven Rhoades (Amanda Bearse i David Garrison). Państwo Rhoades pracują w banku na kierowniczych stanowiskach. Po ich rozwodzie Marcy wychodzi za mąż za Jeffersona D’Arcy’ego (Ted McGinley), chronicznego bezrobotnego i oszusta.

⁷ M. Heath, *Political Comedy in Aristophanes*, Göttingen 1987, s. 2.

⁸ B. Warner, H.J. Hawthorne, J. Hawthorne, *A Dual-Processing Approach to the Effects of Viewing Political Comedy*, „Humor” 2015, nr 28 (4), s. 542.

⁹ D. Greene, *Politics and American Television Comedy: A Critical Survey from I Love Lucy through South Park*, Jefferson, North Carolina, 2008, s. 200.

Serial opowiada o tym, w jaki sposób funkcjonuje rodzina pozbawiona wewnętrznych relacji opartych na wzajemnej miłości, odpowiedzialności i współczuciu. Pokazuje też, jak zmienia się obyczajowość części Amerykanów w porównaniu do lat pięćdziesiątych oraz jak żyje pokolenie, w przypadku którego kulminacja młodości przypadła na koniec lat sześćdziesiątych, czyli na okres rewolucji obyczajowej oraz ruchów antywojennych. Z perspektywy czasu aktorzy grający w omawianym serialu podkreślili, że jego twórcy złamali pewne tabu istniejące zarówno w społeczeństwie, jak i w telewizji. W *Świecie według Bundych* pokazano bowiem w sposób karykaturalny rzeczywistość, w której wielu ludzi żyje, ale wstydzi się o niej powiedzieć. Z tego powodu serial, który miał być kontrowersyjny i obrazoburczy, utrzymał się tak długo na antenie, pomimo uzasadnionych obaw jego producentów¹⁰.

Polityka w serialu

Wartość poznawcza wątków politycznych w komediowym serialu *Świat według Bundych* nie jest duża, lecz pomimo to warta przeanalizowania. Omawiając je, należy przedstawić odwołania do rzeczywistych postaci ze świata polityki, a także sposób ukazania atrybutów pokazywanych polityków, pamiętając, że te fikcyjne wątki są karykaturalną recepcją polityki przedstawioną przez twórców serialu.

Pierwsze poważne odwołania do polityki w serialu można odnaleźć w odcinku zatytułowanym *Godfather*¹¹. Kelly Bundy zaczyna spotykać się z wpływowym radnym miasta Chicago, faworytem do objęcia funkcji burmistrza w nadchodzących wyborach. W tym samym odcinku Al, który nie płaci podatków i nie głosuje (jest przykładem złego obywatela), chce, aby miasto naprawiło dziurę w ulicy obok jego podjazdu do garażu. Listy Ala do urzędu miasta są bezowocne, ale wystarczy telefon znajomego jego córki do zarządcy dróg, aby błyskawicznie rozwiązać problem drogowy rodziny Bundych. Co więcej Al, dzięki związkowi Kelly z wpływowym lokalnym politykiem, w zamian za korzyści finansowe może rozwiązywać lokalne problemy społeczności oraz wymuszać łapówki. W odcinku *Godfather* pokazano, jak znajomości z wpływowymi politykami mogą pomagać w rozwiązywaniu problemów, z którymi przeciętny obywatel bezskutecznie walczy, a także jak wpływowe osoby o dużym sprawstwie politycznym i obdarzone autorytetem społecznym kończą swoją karierę, kiedy opinia publiczna poznaje ich nieobyczajny tryb życia.

Odwołania do bieżącej i rzeczywistej polityki pojawiają się też w siódmym sezonie serialu (emitowanym w latach 1992–1993). Przykładem może być cytata z odcinka *Al on the Rocks*¹². Oto Marcy D'Arcy odmawia udzielenia

¹⁰ *Świat według Bundych – spotkanie po latach (Married... with Children Reunion, 2003)*, reż. Hal Grant.

¹¹ *Świat według Bundych*, sezon 5, odcinek 13: *The Godfather* (1991), reż. Gerry Cohen.

¹² *Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 4: *Al on the Rocks* (1992), reż. Gerry Cohen.

pomocy Kelly i Budowi. Sąsiadka Bundych tłumaczy, że nie może pomagać ludziom w potrzebie, bo jest republikanką. Jest to humorystyczne odwołanie do amerykańskiego neokonserwatyzmu, w myśl którego uznaje się, że pomoc społeczna lub charytatywna jest szkodliwa i zniechęca do pracy. W doktrynie tej to jednostka jest sama odpowiedzialna za własne życie.

W odcinku *The Chicago Wine Party*¹³ cała rodzina Bundych, cechująca się nikłą wiedzą o świecie oraz mizernymi kompetencjami politycznymi, decyduje się na wzięcie udziału w wyborach. Są to wybory prezydenckie, a jednocześnie wybory do kongresu oraz stanowe, połączone z lokalnymi referendum (specyfika amerykańskiego systemu głosowania). Powodem pojawienia się Bundych w lokalu wyborczym jest lokalna inicjatywa, by w referendum przegłosować podniesienie podatku na piwo – alkohol „ludzi pracy”. Pomimo wysiłków Bundych, by podatek nie został zmieniony, przy niskiej frekwencji podwyżka jednak zostaje przegłosowana. Co ciekawe wino, jako napój „elity”, nie jest opodatkowane, gdyż w zamyśle producentów tylko biedni powinni płacić podatki na cele społeczne. Al, nie mogąc się pogodzić z wynikami referendum, staje na czele zamieszek i protestów społecznych, które zmuszają w końcu radę miasta do anulowania decyzji. W omawianym odcinku pokazano, że Amerykanie nie są zainteresowani lokalnymi wyborami, nie interesują się też „wielką polityką” i nawet nie wiedzą, kto został prezydentem. Obchodzą ich jedynie sprawy, które bezpośrednio ich dotyczą. Odcinek został wyemitowany 1 listopada 1992 roku, na kilka dni przed wyborami prezydenckimi, w wyniku których prezydentem został demokrat Bill Clinton. Przekaz polityczny tego odcinka jest niejednoznaczny – osoby mniej zamożne, roszczeniowe socjalnie (jak rodzina Bundych) częściej głosują na demokratów, którzy są również zwolennikami wysokich podatków. Trudno więc określić, kogo ewentualnie poparłaby rodzina Bundych, gdyby miała zachować się tak jak racjonalni wyborcy.

W odcinku *'Til Death Do Us Part*¹⁴ Kelly i jej nowo poznany chłopak z gangu motocyklowego wdają się w dyskusję z inną grupą motocyklistów na temat wydatków na kampanię prezydencką. Wymiana słów przeradza się w bójkę. Jest to nawiązanie do emocjonalności amerykańskich sporów i debat na tematy polityczne. Kelly, aby zaimponować chłopakowi, opanowuje specjalistyczną wiedzę na temat historii politycznej USA oraz funkcjonowania amerykańskiego systemu politycznego¹⁵.

Pojedynek na wiedzę o historii politycznej własnego kraju można obejrzyć w odcinku *The D'Arcy Files*¹⁶. Al i jego sąsiad Jefferson ścierają się w zawodach, który z nich wyliczy większą liczbę prezydentów USA. Al wymienia jedynie Dwighta Eisenhowera, natomiast Jefferson potrafił wykazać się sporą wiedzą

¹³ *Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 7: *The Chicago Wine Party* (1992), reż. Gerry Cohen.

¹⁴ *Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 22: *'Til Death Do Us Part* (1993), reż. Gerry Cohen.

¹⁵ Na przykład wie już, że jeśli żaden kandydat nie zdobędzie większości głosów elektorskich, to wówczas Izba Reprezentantów wybiera prezydenta oraz że fakt taki zdarzył się w 1824 roku przy wyborze Johna Q. Adamsa.

¹⁶ *Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 20: *The D'Arcy Files* (1994), reż. Gerry Cohen.

polityczną i historyczną. Jednak na pytanie, kto był wiceprezydentem za czasów Eisenhowera, nie umie odpowiedzieć – i to jest zdaniem Ala odpowiedź godna prawdziwego Amerykanina. Wiceprezydentem był wówczas Richard Nixon, symbol makiawelizmu politycznego, i brak wiedzy Ala i Jeffersona jest aluzją do próby wyparcia kontrowersyjnego i mrocznego dziedzictwa Nixona ze świadomości Amerykanów.

W odcinku *Kelly Breaks Out*¹⁷ Kelly z powodu nieatrakcyjnego wyglądu zostaje zwolniona z obsady aktorskiej w reklamie piwa. Producenci, po zastraszaniu przez organizację feministyczną, zastanawiają się nad konsekwencjami prawnymi ich czynu. Wówczas to Al, towarzyszący Kelly na planie zdjęciowym, wymawia słowa „prokurator generalna Janet Reno”, co powoduje zmianę zdania producentów. Boją się oni surowych konsekwencji prawnych związanych z dyskryminacją kobiet ze względu na wygląd. Jest to nawiązanie do bardzo silnie lewicowych poglądów prokurator Reno, która pełniła swój urząd w latach 1993–2001 w czasie administracji Billa Clintona¹⁸.

W drugiej części odcinka *I Want My Psycho Dad*, zatytułowanej *Second Blood*¹⁹, Al i jego organizacja o nazwie NO MA'AM (National Organization of Men Against Amazonian Masterhood²⁰) występuje w kongresie w obronie ulubionego serialu Ala, zdjętego z anteny z powodu nadmiaru przemocy. Niestety bohaterowie nie potrafią uargumentować swojego stanowiska, co powoduje podjęcie przez kongresmenów odmownej decyzji. W odcinku tym poruszono problem ideologiczny i polityczny – temat relacji między wolnością mediów oraz wolnością słowa a dobrem ogólnospołecznym. Podjęto też kwestię wpływu pokazywania w telewizji przemocy na przestępczość w realnym świecie oraz prawa władzy ustawodawczej do usuwania z anteny programów uznanych za zagrażające ładu i dobru społecznemu.

W odcinku *Reverend Al*²¹ członkowie organizacji NO MA'AM, w celu uniknięcia płacenia podatków, zakładają fikcyjny związek religijny, który ma oficjalnie sprzeciwiać się powszechnej, ich zdaniem, dominacji kobiet. Do ich związku religijnego zapisuje się nawet urzędujący prezydent Bill Clinton, sprzeciwiający się dominacji swojej żony, Hillary. Istotnym faktem jest także podkreślenie, że prezydent Clinton był w okresie emisji odcinka (8 października 1995 roku) oskarżany publicznie przez Paulę Jones o molestowanie seksualne. Nie był to ani pierwszy, ani ostatni skandal obyczajowy z jego udziałem.

¹⁷ *Świat według Bundych*, sezon 9, odcinek 3: *Kelly Breaks Out* (1994), reż. Gerry Cohen.

¹⁸ M. Blau, *Janet Reno, First Female US Attorney General, Dies at 78*, [online] <<http://edition.cnn.com/2016/11/07/politics/janet-reno-dies/>>, dostęp: 14.11.2016.

¹⁹ *Świat według Bundych*, sezon 9, odcinek 13: *I Want My Psycho Dad*, cz. 2: *Second Blood* (1994), reż. Gerry Cohen.

²⁰ Narodowa Organizacja Mężczyzn Przeciwko Amazońskiemu Panowaniu.

²¹ *Świat według Bundych*, sezon 10, odcinek 4: *Reverend Al* (1995), reż. Gerry Cohen.

Kwestie ideologiczne w serialu

Wątkiem przewijającym się przez niemal cały serial są relacje rodzinne. Chociaż rodzina Bundych stanowi przeciwieństwo modelowej rodziny, to jednak jest trwała. W małżeństwie Ala i Peg, pomimo otwartej niechęci małżonków do siebie, nie dochodzi do rozwodu ani do zdrady. Mówi o tym bez ogródek Al w przedostatnim odcinku, zatytułowanym *How to Marry a Moron*²². Wymienia wszystkie niedogodności ich małżeństwa, ale uznaje jednak ten związek za święty i wieczny. Świadczyć to może o pewnym konserwatyzmie twórców serialu. W karykaturalny sposób uwypuklają oni różnice i niedogodności życia rodzinnego, ale to nie przemawia za końcem istnienia rodziny. Warty podkreślenia jest fakt, że dzieci Ala i Peg, pomimo że są dorosłe, wciąż mieszkają z rodzicami, co w Stanach Zjednoczonych, kraju o dużej mobilności ludzi i szansach zarobkowych, jest osobliwe. Czy świadczy to o stosunku twórców serialu do wartości rodzinnych, czy też o niezaradności życiowej młodych Bundych, nieodłącznych dzieci swoich rodziców – ta kwestia pozostaje otwarta.

Kolejny spór ideologiczny dotyczy relacji kobiet i mężczyzn oraz debaty na temat roli i miejsca przedstawicieli obu płci we współczesnym społeczeństwie. Zwolennikiem tradycyjnego postrzegania kobiet jest Al oraz skupiona wokół niego seksistowska organizacja NO MA'AM. Jej członkowie postrzegają kobiety jedynie jako wykonawczynie woli mężczyzn. Domagają się, aby kobiety skupiły się na pracach domowych, a poza tym dyskryminują je ze względu na wygląd. Odpowiedzią na powstanie NO MA'AM jest założenie przez kobiety związku FANG (Feminists Against Neanderthal Guys²³). Członkinie FANG promują równouprawnienie kobiet, walczą z przejawami męskiego szowinizmu i seksizmu oraz sprzeciwiają się wykorzystywaniu kobiet przez mężczyzn.

Należy podkreślić, że przedstawiciele obu płci sportretowano w serialu w sposób typowy dla sitcomu o rysie satyrycznym pokazującym życie klasy niższej, w opozycji do seriali, których bohaterami są przystojni, zadbani i wysportowani członkowie klasy średniej. Mężczyźni (Al, członkowie NO MA'AM) są ukazani jako osoby o niezbyt wysokim poziomie inteligencji, naiwni nieudacznicy żyjący mitami o swojej odległej, wspaniałej przeszłości. Większość z nich to podstarzałe i otyłe osoby prowadzące niezdrowy tryb życia, które za to bardzo łatwo oceniają kobiety ze względu na ich wygląd. Wyjątkiem od antywzoru nieestetycznej męskiej aparycji może być jedynie Jefferson D'Arcy – podstarzały amant, który ożenił się dla pieniędzy, oraz Bud – młody nieudacznik, w relacjach damsko-męskich udający herosa.

Wizerunki kobiet, podobnie, są zaprzeczeniem tradycyjalistycznego postrzegania żon i matek. Postacie żeńskie w serialu, na czele z Peg Bundy, nie troszczą się o rodzinę, lecz jedynie o własne przyjemności, nie ukrywają swoich

²² *Świat według Bundych*, sezon 11, odcinek 23: *How to Marry a Moron* (1997), reż. Gerry Cohen.

²³ Feministki Przeciwko Neandertalczykom. Zob. na przykład: *Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 15: *Honey, I Blew Up Myself* (1994), reż. Sam W. Orender; sezon 10, odcinek 4: *Reverend Al* (1995), reż. Gerry Cohen.

fascynacji młodszymi i atrakcyjnymi mężczyznami, oszukują mężów i prowadzą niezdrowy tryb życia, nie osiągnęły także nic w zawodowej karierze. W ślady matki podąża Kelly – to młoda, atrakcyjna i rozwiązała blondynka o niskich walorach intelektualnych, która jest uosobieniem amerykańskiego stereotypu nieskomplikowanej wewnętrznie dziewczyny zainteresowanej jedynie strojami, kosmetykami, zakupami, własnym wyglądem i chłopcami (ang. *bimbo*). Swoisty wyjątek w grupie żeńskich postaci to serialowa Marcy – zmaskulinizowana feministka o nieprzyzwoitych skłonnościach, mająca tendencje do totalnej kontroli swoich partnerów. Jest wiceprezeską banku, jednak jej feministyczne poglądy często górują nad troską o własną karierę. Także jej daleko do stereotypu przykładowej pani domu.

Choć zainteresowania głównych bohaterów *Świata według Bundych* koncentrują się wokół wartości materialnych, co można odczytać jako gorzką krytykę części społeczeństwa amerykańskiego²⁴, w serialu pojawiają się często wątki o charakterze postmaterialistycznym. Przykładem mogą być nawiązania do problemów ochrony środowiska naturalnego²⁵, w tym wątki poruszające konflikt wartości ekonomicznych z ochroną zagrożonych gatunków²⁶.

Podsumowanie

Chociaż twórcy telewizyjnego serialu *Świat według Bundych*, produkcji o charakterze czysto rozrywkowej, stronili od ambitnych przekazów, to jednak nie był on całkowicie wolny od politycznych i ideologicznych treści. W sferze politycznej dominowały tematy dotyczące lokalnej, fikcyjnej wprawdzie, polityki. Zanotować można także odwołania do niefikcyjnych wydarzeń z życia politycznego, na przykład do afer obyczajowych Billa Clintona lub do lewicowych poglądów prokurator generalnej Janet Reno. Wątki te, choć zazwyczaj miały charakter poboczny wobec głównego nurtu akcji, w omawianym serialu pełniły rolę komentarza do niektórych rozgrywających się w sferze polityki wydarzeń, przekazywanego z punktu widzenia reprezentantów amerykańskiej klasy niższej.

W sferze ideologicznej dominował przekaz kontestujący tradycyjne wartości rodzinne, a także tak zwaną walkę płci. Przedstawicielem męskiego szowinizmu i seksizmu twórcy sitcomu uczynili Ala Bundy'ego, natomiast jego sąsiadkę, Marcy Rhoades, później D'Arcy, przedstawicielką radykalnego feminizmu. W serialu znalazły się także nawiązania do wartości postmaterialistycznych, takich jak ochrona środowiska, w tym ochrona zagrożonych gatunków. Należy

²⁴ Por. choćby zmianę stosunku Ala do zakochanego w jego córce Lonniego, kiedy okazuje się, że młody przestępca pochodzi z bogatej rodziny (sezon 11, odcinek 23: *How to Marry a Moron*).

²⁵ *Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 22: *Ride Scare* (1994), reż. Sam W. Orender.

²⁶ *Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 19: *Field of Screams* (1994), reż. Gerry Cohen. W tym odcinku pojawiają się także wątki o charakterze politycznym na pograniczu czarnego humoru, na przykład Kelly reklamuje środek dezynfekcyjny o nazwie „Springtime in Baghdad” („Wiosna w Bagdadzie”), będącą aluzją do zbrodniczego użycia gazów bojowych wobec cywilów na rozkaz Saddama Husajna w Halabdy, w 1988 roku.

jednak pamiętać, że z uwagi na charakter omawianego serialu sfera polityki i idei społecznych była przedstawiana w sposób humorystyczny. Sama długość czasu emisji serialu, czyli 10 lat, spowodowała, że scenarzyści, poszukujący nowych wątków, musieli sięgnąć do sfery polityki.

Bibliografia

Materiały źródłowe

- Al the Shoemaker Gets a Tax Cut*, [online] <<https://www.youtube.com/watch?v=99HzP6BQm5Y>>, dostęp: 10.11.2016.
- Blau M., *Janet Reno, First Female US Attorney General, Dies at 78*, [online] <<http://edition.cnn.com/2016/11/07/politics/janet-reno-dies/>>, dostęp: 14.11.2016.
- Internet Movie Database, *Married... with Children*, 263 epizody, [online] <<http://www.imdb.com/title/tt0092400/>>, dostęp: 16.11.2016.

Opracowania

- Greene D., *Politics and American Television Comedy: A Critical Survey from I Love Lucy through South Park*, Jefferson, North Carolina, 2008.
- Heath M., *Political Comedy in Aristophanes*, Göttingen 1987.
- LeBoeuf M., *The Power of Ridicule: An Analysis of Satire*, Senior Honors Projects, Paper 63, University of Rhode Island 2007.
- Piontek D., Annuszewicz O., *Polityka popularna: celebrytyzacja polityki, politainment, tabloidy-zacja*, „e-Politikon” 2013, nr 5.
- Posyłek M., *Nowe oblicze polityki w mediach – tabloidy-zacja, infotainment, politainment i kreowanie faktów*, „Studia Socialia Cracoviensia” 2015, nr 2 (13).
- Vall M. du, Walecka-Rynduch A., *Politainment jako przejaw tabloidy-zacji polityki*, „Państwo i Społeczeństwo” 2012, nr 1.
- Warner B., Hawthorne H.J., Hawthorne J., *A Dual-Processing Approach to the Effects of Viewing Political Comedy*, „Humor” 2015, nr 28 (4).

Filmografia

- Świat według Bundych (Married... with Children)*, Fox TV 1987–1997), twórcy Michael G. Moye, Ron Leavitt, reż. Gerry Cohen i in.
- Świat według Bundych*, sezon 5, odcinek 13: *The Godfather* (1991), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 4: *Al on the Rocks* (1992), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 7: *The Chicago Wine Party* (1992), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 7, odcinek 22: *Til Death Do Us Part* (1993), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 15: *Honey, I Blew Up Myself* (1994), reż. Sam W. Orender.
- Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 19: *Field of Screams* (1994), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 20: *The D'Arcy Files* (1994), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 8, odcinek 22: *Ride Scare* (1994), reż. Sam W. Orender.
- Świat według Bundych*, sezon 9, odcinek 3: *Kelly Breaks Out* (1994), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 9, odcinek 13: *I Want My Psycho Dad*, cz. 2: *Second Blood* (1994), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 10, odcinek 4: *Reverend Al* (1995), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych*, sezon 11, odcinek 23: *How to Marry a Moron* (1997), reż. Gerry Cohen.
- Świat według Bundych – spotkanie po latach (Married... with Children Reunion)*, 2003), reż. Hal Grant.

Streszczenie

Celem artykułu jest próba analizy amerykańskiego serialu komediowego *Married... with Children* (pol. *Świat według Bundych*) pod kątem zawartych w nim treści politycznych i ideologicznych. Wątki o charakterze politycznym w omawianym sitcomie, wpisującym się w nurt zwany *politicotainment*, mają charakter poboczny w stosunku do głównej fabuły, mimo to dotyczą kwestii ważnych, a niejednokrotnie drażliwych. Do tej grupy wątków należą na przykład: naruszanie przez polityków przepisów prawnych i norm moralnych (załatwianie spraw po znajomości, rozwiązłość obyczajowa), paradoksy współczesnego amerykańskiego neokonserwatyzmu, pokazywanie w mediach przemocy, a także kwestia wolności mediów i wolności słowa.

Serial przyniósł przełom w stereotypowym dotąd przedstawianiu relacji rodzinnych w amerykańskim przemyśle rozrywkowym. Wśród wątków o charakterze ideologicznym należy wymienić pokazanie patologii w funkcjonowaniu rodziny, seksistowskiego podejścia do sprawy ról społecznych kobiet i mężczyzn oraz prymatu organizacji feministycznych w życiu społecznym.

Political and Ideological Content in TV Sitcoms: The Case of *Married... with Children*

Summary

The aim of this article is an attempt to contextually analyse the American sitcom *Married... with Children* for its political and ideological content. Despite the political plots in discussed sitcom, which is a part of so-called politicotainment trend, have rather secondary position to its main content, they concern important, more than once-thorny issues. Law and moral rules violated by politicians (personal favours, promiscuity of manners), paradoxes of modern American neoconservatism, as well as the freedom of media and freedom of expression belong to the above-mentioned group of plots.

Married... with Children series was a breakpoint in the so-far stereotypical displaying of family relationships in the American entertainment industry. Revealing pathology in family functioning, a sexist approach to female and male social roles and the primacy of feminist organizations in social life should be mentioned between its ideological plots.